

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක (LKAS) 02 - තොග

හැඳින්වීම

මෙම ප්‍රමිතයේ අරමුණ වන්නේ තොග සඳහා ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති නිර්දේශ කිරීමයි. තොග සඳහා ගිණුම්කරණයේ ප්‍රධාන ගැටළුව වන්නේ තොග හා සම්බන්ධිත අයහාරය හඳුනා ගන්නා තෙක්, වත්කමක් ලෙස හඳුනාගෙන, ඉදිරියට ගෙන යා යුතු තොගයේ පිරිවැය තීරණය කිරීමයි. මෙම ප්‍රමිතය මගින් පිරිවැය තීරණය කිරීම සහ, ශුද්ධ පලබ්ධි අගය දක්වා කපා හැරීම ඇතුළුව පසුකාලීනව තොග වියදමක් ලෙස හඳුනා ගැනීම පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ සපයයි. තොග පිරිවැය ගණනය කිරීමේදී භාවිතා කරන පිරිවැය සූත්‍ර පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ සැපයීමද එමගින් සිදුකරයි.

තොග සඳහා නිර්වචනය

තොග යනු :

- අ) සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලියේදී විකිණීමට තබාගෙන ඇති, (නිමි භාණ්ඩ)
- ආ) එවැනි විකිණීමක් සඳහා නිෂ්පාදනය වෙමින් පවතින, (නොනිමි තොග) හෝ,
- ඇ) භාණ්ඩ නිෂ්පාදනයේදී හෝ සේවා සැපයීමේදී පරිභෝජනය සඳහා තබාගන්නා ද්‍රව්‍ය . (අමුද්‍රව්‍ය සහ සැපයුම් ද්‍රව්‍ය)

තොග මැනීම

තොග අගය කරනු ලබන්නේ පිරිවැය සහ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය යන දෙකත් අඩු අගයටයි.

තොග පිරිවැය

තොග වල පිරිවැය පහත සඳහන් පිරිවැයන්ගෙන් සමන්විත වේ.

- අ) මිලදී ගැනීමේ පිරිවැය
- ආ) පරිවර්තන පිරිවැය
- ඇ) තොග වර්තමාන ස්ථානයට සහ තත්ත්වයට ගෙන ඒම සඳහා දරන ලද අනෙකුත් පිරිවැය

අ) මිලදී ගැනීමේ පිරිවැය

මිලදී ගැනීමේ පිරිවැය පහත පරිදි ගණනය කළ හැක.

ගැනුම් මිල	xx
වෙළඳ වට්ටම්	(x)
ප්‍රතිදාන	(x)
ආනයන තීරු බදු	x
ආපසු අය කර ගත නොහැකි වෙනත් බදු	x
ගෙන ඒමේ කුළී, පැටවීමේ හා බැමේ කුළී සහ නිමි භාණ්ඩ, අමු ද්‍රව්‍ය සහ සේවා අත්පත් කර ගැනීම සමග සෘජුවම හඳුනාගත හැකි අනෙකුත් වියදම්.	x
මිලදී ගැනීමේ පිරිවැය	xx

ආ) පරිවර්තන පිරිවැය

තොග පරිවර්තනය කිරීමේ පිරිවැයට නිෂ්පාදන ඒකක සමග සෘජුවම සම්බන්ධ පිරිවැය ඇතුළත් වේ. මෙයින් අදහස් කරන්නේ අමු ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනයේ බවට පරිවර්තනය කිරීම සඳහා දරන ලද පිරිවැයයි. පරිවර්තන පිරිවැය පහත සඳහන් වියදම් වලින් සමන්විත වේ.

සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය	XX
විවලය නිෂ්පාදන පොදු කාර්ය	XX
ස්ථාවර නිෂ්පාදන පොදු කාර්ය	XX (නිෂ්පාදන පහසුකම්වල සාමාන්‍ය ධාරිතාව මත පදනම්ව බෙදාහරි.)

ඇ) අනෙකුත් පිරිවැය

අනෙකුත් පිරිවැය තොග වල පිරිවැයට ඇතුළත් කළ යුතු වන්නේ තොගය වර්තමාන ස්ථානයට සහ තත්ත්වයට ගෙන ඒමේදී දරන ලද ප්‍රමාණයට පමණි.

උදාහරණයක් ලෙස, විශේෂිත ඇණවුම් සඳහා මෝස්තරයක් නිර්මාණය කිරීමේ ගාස්තුව.

තොග පිරිවැයට ඇතුළත් නොකළ යුතු අයිතම

පහත සඳහන් පිරිවැය තොග පිරිවැයට ඇතුළත් නොවේ.

- අසාමාන්‍ය ලෙස ද්‍රව්‍ය, ශ්‍රමය හෝ වෙනත් නිෂ්පාදන පිරිවැයේ අපතේ යෑම.
- බෙදා හරින තෙක් ගබඩා කිරීමේ පිරිවැය, (තවත් නිෂ්පාදන අදියරකට පෙර නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේදී එම වියදම් අවශ්‍ය නොවන්නේ නම්,)
- තොග ඒවයේ වර්තමාන ස්ථානයට සහ තත්ත්වයට ගෙන ඒමට දායක නොවන පරිපාලන පොදුකාර්ය වියදම්
- විකුණුම් වියදම්

තොග පිරිවැය මිනුම් කිරීමේ ක්‍රම

තොග වල පිරිවැය මැනීම සඳහා පහත සඳහන් ශිල්පීය ක්‍රම භාවිත කළ හැකිය.

අ) ප්‍රමිත පිරිවැය ක්‍රමය - ප්‍රමිත පිරිවැය ද්‍රව්‍ය හා සැපයුම් ද්‍රව්‍ය, ශ්‍රමය, කාර්යක්ෂමතාව සහ ධාරිතා උපයෝජනය යනාදියෙහි සාමාන්‍ය මට්ටම් සැලකිල්ලට ගනී. මෙහිදී, තොග ඒකකයක සම්මත/ප්‍රමිත පිරිවැය ගණනය කරනු ලබන අතර මෙම පිරිවැය මත පදනම්ව, තොග වල පිරිවැය ගණනය කළ හැකිය. මෙම ක්‍රමය සාමාන්‍යයෙන් නිෂ්පාදන ආයතන විසින් භාවිතා කරනු ලැබේ.

ආ) සිල්ලර මිල ක්‍රමය - සිල්ලර මිල ක්‍රමය බොහෝ විට සිල්ලර කර්මාන්තයේ භාවිතා කරනුයේ වෙනත් පිරිවැයකරණ ක්‍රම භාවිතා කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන, එක සමාන ලාභ ආන්තිකයක් සහ සිසු පිරිවැටුමක් සහිත අයිතම විශාල සංඛ්‍යාවක තොග මැනීම සඳහා වේ. තොග පිරිවැය තීරණය කරනු ලබන්නේ තොගයේ විකුණුම් වටිනාකමෙන් අදාළ ලාභ ආන්තිකය අඩු කිරීමෙනි.

තොග යේ විකුණුම් වටිනාකම	XX
ලාභ ආන්තිකය	(XX)
තොග යේ පිරිවැය	XX

ඇ) පිරිවැය සූත්‍ර

සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු සඳහා භාවිතා නොකරන, විශේෂිත ව්‍යාපෘති සඳහා නිෂ්පාදනය කර වෙන් කරන ලද භාණ්ඩ හෝ සේවාවන්හි තොග වල පිරිවැය එම එක් එක් අයිතමය සඳහා නිශ්චිතව දරන ලද පිරිවැය පදනම් කර ගනිමින් අගය කළ යුතුය.

නිශ්චිත පිරිවැය හඳුනා ගැනීම යන්නෙන් අදහස් කරනුයේ, හඳුනාගත් තොග අයිතමවලට නිශ්චිත පිරිවැය ආරෝපණය කර ඇති බවයි.

උදාහරණය: වාහන වෙළඳ ව්‍යාපාරයක තොග පිරිවැය එක් එක් වාහනයේ මිලදී ගැනීමේ පිරිවැයට අදාළව විශේෂයෙන් හඳුනාගත හැකිය.

නිශ්චිතව හඳුනාගත නොහැකි තොග වල පිරිවැය, පහත සඳහන් පිරිවැය සූත්‍ර භාවිතයෙන් හඳුනාගනු ලැබේ.

- ප්‍රථම ලැබීම්, ප්‍රථම නිකුත් කිරීමේ ක්‍රමය (FIFO) හෝ
- බරිත සාමාන්‍ය මිල ක්‍රමය (WAC)

උදාහරණය: සිල්ලර වෙළඳසැලක සබන් තොග වල පිරිවැය FIFO හෝ WAC ක්‍රමය භාවිතයෙන් ගණනය කළ හැකිය.

කිසියම් ආයතනයකට සමාන ස්වභාවයක් සහ භාවිතයක් ඇති සියලුම තොග සඳහා එකම පිරිවැය සූත්‍රය භාවිතා කළ හැකි අතර එකිනෙකට වෙනස් ස්වභාවයක් හෝ භාවිතයක් ඇති තොග සඳහා, විවිධ පිරිවැය සූත්‍ර භාවිතා කළ හැකිය කළ හැකිය.

ප්‍රථම ලැබීම්, ප්‍රථම නිකුත් ක්‍රමය (FIFO)

මෙම ක්‍රමයේදී ප්‍රථමයෙන් මිලදී ගත් හෝ නිෂ්පාදනය කරන ලද තොග අයිතම ප්‍රථමයෙන් විකුණනු ලබන බව උපකල්පනය කරයි. එම නිසා කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ තොගයේ ඉතිරිව ඇත්තේ අවසානයට මිලදී ගත් හෝ නිෂ්පාදනය කරන ලද තොග අයිතම වේ.

බර තැබූ සාමාන්‍ය පිරිවැය (WAC)

බර තැබූ සාමාන්‍ය පිරිවැය සූත්‍රය යටතේ, එක් එක් අයිතමයේ පිරිවැය තීරණය වන්නේ කාලච්ඡේදය ආරම්භයේ පැවති සහ කාලච්ඡේදය තුළදී මිලදී ගත් හෝ නිෂ්පාදනය කරන ලද සමාන අයිතමවල පිරිවැයේ බර තැබූ සාමාන්‍යය අනුව ය.

ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය (NRV)

ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය යනු සාමාන්‍ය මෙහෙයුම් ක්‍රියාවලියේදී තොගයක් විකිනීමෙන් ලබාගත හැකි යැයි අපේක්ෂිත විකුණුම් මිලෙන් එම තොගය තවදුරටත් නිම කිරීම සඳහා වැයවනු ඇතැයි අපේක්ෂිත වියදම් සහ ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් වියදම් අඩු කිරීමෙන් පසු අගයයි.

ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය = ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් මිල - (ඇස්තමේන්තුගත නිම කිරීමේ වියදම + ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් වියදම)

තොග පිරිවැය ආවරණය නොවන අවස්ථා

- තොග හානි,
- තොග සම්පූර්ණයෙන්ම හෝ අර්ධ වශයෙන් යල් පැන ගොස් තිබේ නම්,
- තොගයේ විකුණුම් මිල අඩු වී ඇත්නම්,
- තොගයේ ඇස්තමේන්තුගත නිම කිරීමේ පිරිවැය හෝ අපේක්ෂිත විකුණුම් වියදම් වැඩි වී ඇත්නම්.

තොග පිරිවැය ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය දක්වා ලියාහැරීමේ ක්‍රම

අ) අයිතම් ක්‍රමය - එක් එක් තොග අයිතමයෙන් අයිතමයට පිරිවැය සිට ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය දක්වා ලියා හරිනු ලැබේ.

ආ) කාණ්ඩ ක්‍රමය - සමහර අවස්ථාවලදී කාණ්ඩයෙන් කාණ්ඩය පිරිවැය සහ ශුද්ධ උපලබ්ධි සංසන්දනය කිරීමට සිදුවේ.

තොග වියදමක් ලෙස හඳුනා ගැනීම

පහත සඳහන් අවස්ථාවන්හිදී තොග වියදම් ලෙස හඳුනාගනු ලැබේ.

- තොග විකුණනු ලැබූ විට, එම තොග සම්බන්ධයෙන් පොත් වල පවතින අගය හෙවත් ධාරණ වටිනාකම අදාළ ආදායම හඳුනා ගන්නා කාල සීමාවේ වියදමක් ලෙස හඳුනා ගනු ලැබේ.
- තොග ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය තෙක් කපා හරිනු ලැබූ විට ඒ මගින් ඇති වූ අලාභය සහ සියලුම තොග හානි, අලාභය හෝ ලියා හැරීම සිදුවන කාල සීමාව තුළ වියදමක් ලෙස හඳුනාගනු ලැබේ.

හෙළිදරව් කිරීම

තොග සම්බන්ධයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පහත සඳහන් දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුය:

- භාවිත කරන පිරිවැය සූත්‍ර ඇතුළුව තොග අගය කිරීම සඳහා අනුගමනය කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති;
- ආයතනයක් විසින් වර්ගීකරණය කරන ලද පරිදි, එක් එක් තොග අයිතමයෙහි ධාරණ වටිනාකම සහ තොග වල මුළු ධාරණ වටිනාකම.
- කාලච්ඡේදය තුළ වියදමක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇති තොගයෙහි අගය.
- කාලච්ඡේදය තුළ වියදමක් ලෙස ලියා හැර ඇති ප්‍රමාණය